

Bannikova gegn Rússlandi
Dómur frá 4. nóvember 2010
Mál nr. 18757/06

6. gr. Réttur til réttlátrar málsmeðferðar fyrir dómi
Öflun sönnunargagna í sakamáli. Fikniefnabrot. Tálbeita.

1. Málsatvik

Kærandi, Natalya Bannikova, er rússneskur ríkisborgari, fædd árið 1973 og býr í borginni Kúrsk í Rússlandi. Dagana 23. til 27. janúar 2005 átti kærandi nokkur símtöl við S. Í símtölunum ræddu þau um að S myndi útvega henni kannabisefni sem hún myndi síðan selja. Símtölin voru hleruð og tekin upp af lögreglunni Kærandi og S ræddu þar einnig um fyrri fikniefnaviðskipti, óseld fikniefni og mögulega viðskiptavinum. Þann 28. janúar færði S kæranda fikniefnin sem þau höfðu rætt um áður í síma. Hún blandaði þeim saman við kannabisefni sem hún hafði þá þegar heima hjá sér.

Sama dag heimilaði yfirmaður lögreglunnar í Kúrsk lögregluaðgerð sem fólst í því að óeinkennisklæddur lögreglumaður, B, hitti kæranda og keypti af henni 4.408 g af kannabis. Notaðir voru merktir peningaseðlar til kaupanna. Viðskiptin voru tekin upp á hljóð- og myndband. Aðgerðinni lauk með því að kærandi var handtekin og fundust merktu peningaseðlarnir í vörslum hennar. Við leit á heimili kæranda fundust 28,6 g af kannabis.

Þann 24. nóvember 2005 var mál kæranda tekið fyrir hjá dómstól í Kúrsk. Kærandi viðurkenndi að hafa aðstoðað lögreglumanninn B til að kaupa fikniefni. Hún byggði á því að B hefði hvatt hana til að framkvæma afbrotið og að öðrum kosti hefðu hún ekki brotið af sér. Við réttarhöldin hélt kærandi því fram að áðurnefndur S hefði skilið eftir poka með þurrkuðum jurtum á heimili hennar. Nágranni hennar hefði bent henni á að jurtirnar væru kannabisefni. Nokkrum dögum síðar hefði maður að nafni Vladimir haft samband við kæranda en hún hefði ekki þekkt manninn áður. Maðurinn hefði sagst vita að hún ætti „efni“ og að hann gæti komið á stórum viðskiptasamningi við viðskiptavin sem hann þekkti. Kærandi hélt því fram að Vladimir hefði einnig beitt hótunum til að koma viðskiptunum á. Kærandi hefði átt nokkur samtöl við S vegna viðskiptanna. Þann 29. janúar 2005 hefði viðskiptavinurinn, lögreglumaðurinn B, haft samband við kæranda og þau samið um viðskiptin.

S bar vitni við réttarhöldin. Hann bar að kærandi hefði haft samband við sig í október eða nóvember 2004 og að hún hefði stungið upp á að hann útvegaði henni nokkurt magn af kannabisefnum sem hún gæti síðan selt. Hann hefði í þessum tilgangi skorið marjúana-lauf og þurrkað á háaloftinu heima hjá sér. Kærandi hefði síðan haft samband og spurt hvort efnin væru tilbúin þar sem hún væri með viðskiptavin sem þyrfti á þeim að halda. Þau hefðu komið sér saman um verð fyrir efnin. S bar einnig að kærandi hefði minnst á það í símtölunum að þrýst hefði verið á hana með hótunum til að viðskiptin næðu fram að ganga.

Á grundvelli framburða vitna, símtalsupptaka, lögregluskýrsla, réttarrannsóknaskýrsla og játningar kæranda að hluta var kærandi sakfelld fyrir að hafa selt kannabisefni til B þann 29. janúar 2005. Hún var einnig sakfelld fyrir að skipuleggja umfangsmikil fikniefnaviðskipti. Hún var dæmd í fjögurra ára fangelsi. S var sakfelldur fyrir sama brot. Í dóminum var komist að þeirri niðurstöðu að vitnisburður S væri ekki fullnægjandi til sönnunar um hótanir í garð kæranda og væri hann einkum til kominn vegna þess að S hefði með framburði sínum viljað hjálpa kæranda við málsvörn sína.

Kærandi áfrýjaði dómnum og byggði meðal annars á því að sú hvatning sem hún hefði fengið frá yfirvöldum hefði ráðið úrslitum um að hún framdi brotið. Hún byggði einnig á því að hún hefði ekki haft aðgang að öllum rannsóknargögnum við rannsókn málsins. Þann 24. janúar 2006 hafnaði áfrýjunardómstóll kröfum kæranda.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

Kærandi hélt því fram að sakfelling hennar bryti í bága við réttindi hennar samkvæmt 1. mgr. 6. gr. sáttmálans þar sem hún hefði verið hvött til að fremja brotið af lögreglunni. Hún hélt því einnig fram að

hún hefði verið hindruð í að bera þetta fyrir sig við réttarhöldin yfir sér þar sem hún hefði ekki fengið aðgang að mikilvægum rannsóknargögnum.

Niðurstaða

Dómstóllinn tók fyrst til skoðunar hvort lögreglumennirnir sem hefðu komið að máli kæranda hefðu verið virkir eða óvirkir í broti hennar Rakið var að samkvæmt framburði kæranda sjálfrar hefði lögreglumaðurinn B fyrst haft samband við hana 29. janúar 2005 vegna fíkniefnaviðskiptanna. Aftur á móti var ljóst að lögreglan átti þá þegar upptökur af samtölum kæranda og S, sem áttu sér stað dagana 23. janúar til 27. janúar 2005 þar sem þau ræddu um viðskiptin. Lögreglumaðurinn B hefði þar af leiðandi ekki tekið þátt í afbrotinu fyrr en það var þegar hafið en ekki verið hvatamaður þess.

Hins vegar gat dómstóllinn ekki slegið því föstu hvort þátttaka Vladimirs hefði verið hluti af lögregluaðgerðinni og ef svo væri hvort hann hefði þrýst á kæranda til að fremja brotið. Dómstóllinn tók fram að hann yrði þess vegna að meta hvort kærandi hefði átt þess kost að bera fram vörn um þetta atriði fyrir rússneskum dómstólum og hvaða umfjöllun vörn hennar hefði hlotið þar fyrir dómi.

Dómstóllinn ítrekaði að rússneskir dómstólar hefðu orðið að taka til skoðunar hvers vegna lögregluaðgerðin var framkvæmd, að hversu miklu leyti lögreglan tók þátt í afbrotinu og hvers eðlis hvatningin eða þvingunin var gagnvart kæranda. Dómstóllinn féllst á með rússneska áfrýjunardómstólnum að ekki hefði verið nauðsynlegt að fá fleiri vitni fyrir dómstólinn eða frekari sönnunargögn. Hægt hefði verið að útiloka að lögreglan hefði hvatt kæranda til afbrotsins á grundvelli þess sem fram kom í símtölum kæranda við S. Þau sýndu greinilega að ásetningur hefði verið fyrir hendi af hálfu kæranda til að stunda fíkniefnaviðskipti áður en lögreglan hafði afskipti af máli hennar.

Dómstóllinn taldi að vörn kæranda hefði fengið nægjanlega umfjöllun fyrir rússneskum dómstólum. Niðurstaðan var sú að rússneskir dómstólar hefðu metið gögnin með fullnægjandi hætti. Ekki hefði verið brotið gegn 1. mgr. 6. gr. sáttmálans.